

NIETZSCHE I ANDESFJELLENE

Av Sivert Thomas Ellingsen

OVERSETTELSE AV
NICOLÁS GOMEZ DÁVILAS
DEN AUTENTISKE REAKSJONÆRE
OG UTVALG FRA ANNOTASJONER TIL EN UNDERFORSTÅTT TEKST

Colombianeren Nicolás Gomez Dávila var muligens en av det tyvende århundres mest PR-sky filosofer. Han gjorde ingenting for å promovere hovedverket *Escalios a un texto implícito* (*Annotasjoner til en underforstått tekst*), en aforismesamling som kom ut i fem bind mellom 1977 og 1992, mens de mindre verkene *Notas* og *Textos* kun ble selvpublisert og delt ut til venner og familie. Dessuten gikk Dávilas tenkning stritt imot det tyvendes århundres strøm: Han betegnet seg selv som reaksjonær, og var en utrettelig kritiker av moderniteten og demokratiet.

Dávila ble født i 1913 i Cajicá, noen mil utenfor Bogotá. Foreldrene hans tilhørte det nyrike borgerskapet: Faren eide en teppefabrikk. Colombia var fortsatt et ungt land (uavhengigheten fra Spania hadde blitt oppnådd under et århundre tidligere, i 1819), med borgerkriger og uavhengighetskamper fortsatt friskt i minne. Da Dávila ble født, hadde imidlertid en maktfordeling mellom landets politiske hovedfraksjoner -- de liberale, som ønsket en sekulær og desentralisert stat, og de konservative, som ønsket mye sentralmakt og tette bånd med den katolske kirke -- sikret en viss grad av fred og stabilitet. Rett etter Første verdenskrig, da Dávila var seks år gammel, valgte familien allikevel å flytte til Europa, der de ble boende i sytten år. Dávila fikk således sin tidlige utdanning i den gamle verden, hovedsakelig på en skole i Paris drevet av Benediktinerordenen. Det var under denne tiden at han fikk et spesielt stygt tilfelle av lungebetennelse, og ble senleggende i brorparten av to år. Visstnok var det i løpet av denne perioden at den unge Dávila, som hadde få andre tidsfordriv enn å lese bøker fra familiebiblioteket, utviklet en kjærlighet for klassisk litteratur som skulle vare livet ut.

Kort tid etter at Dávilas familie vendte tilbake til Colombia, giftet han seg og slo seg ned i Bogotá. Takket være familiens formue trengte han ikke å ta lønnet arbeid, så han slo seg til ro som et medlem av byens fasjonabelt ar-

beidsløse sosiale elite, en livsstil han kom til å ivareta resten av sitt liv. Tiden gikk hovedsakelig med til polo, sigarrøyking, og – ikke minst – mange timer i et stadig mer omfattende bibliotek. Han gjorde ingen suksess da han i en kort periode overtok driften av farens teppefabrikk, og selv om han støttet motstanderne av militærjuntaen som styrte landet i noen år sent på 50-tallet og fungerte som en uformell rådgiver for flere regjeringer etter juntaens fall, takket han senere nei til flere tilbud om stillinger i regjeringen og diplomattjenesten. Hans eneste fullverdige inntreden i offentligheten later faktisk til å ha vært hans bidrag til grunnleggingen av Andes-universitet i Bogotá i 1948. Selv var han imidlertid aldri tilknyttet noen akademisk institusjon; han manglet til og med en universitetsutdanning.

Dávilas mange timer i biblioteket gikk ikke bare med til lesing, men også til skriving. Som tittelen på *Escalios* antyder, begynte de berømmelige aforismene sitt liv som notater inspirert av dagens lesestoff. Disse notatene var ikke beregnet på å leses av andre enn ham selv, men i 1954 ble han overtalt av venner og familie til å betale for trykk av et lite opplag av disse notatene i utvalg. Dette ble debutverket *Notas I*, etterfulgt av *Textos I* i 1959. Denne erfaringen kan ikke ha gitt mersmak, for disse verkene fikk aldri sine selvsikre oppfølgere, og Dávila ventet til 1977 før han igjen brøt stillheten. Da kom de to første bindene av *Escalios*, også disse trykket i små opplag på egen regning. Så fulgte ytterligere tre bind med *Escalios*, samt en håndfull korte essays i diverse obskure tidskrifter, før Dávila gikk bort i 1994. (Da var han forøvrig visstnok i ferd med å lære seg dansk, slik at han kunne lese Kierkegaard på originalspråket.)

Gitt Dávilas mangel på selvpromotering, fremstod han som fordømt til obskuriteten. Der skulle han dog ikke forbli. Det vites ikke hvem i den ytre verden som først fikk øynene opp for hans verker, men fra 80-årene og utover

vant de en liten men dedikert tilhengerskare, og ble blant annet oversatt til tysk, italiensk og fransk. Det er imidlertid først i de siste ti årene at han er blitt tilgjengelig for et engelskspråklig publikum – bloggen *Don Colacho's Aphorisms*¹, som ble opprettet i 2010, publiserer engelske oversettelser av Dávilas *Escolios*, mens et tospråklig (spansk og engelsk) sett med utvalg fra samme verk ble utgitt i 2013. Dávila har også vunnet beundring fra uventede hold. Gabriel García Márquez skal ha sagt at om han ikke var kommunist, da ville han tenkt som Dávila.²

Nietzsche er et åpenbart stilistisk referansepunkt når man leser Dávila. Begge foretrekker å uttrykke seg i aforismer, og Dávilas spanske prosa er nesten er like glitrende som Nietzsches tyske. I tillegg er de begge skeptiske til filosofisk systembygging. Men, det later til at likhetene også slutter med metodologien og uttrykksmåten: Den dypt katolske Dávila, som mente at den moderne verden hadde glemte det Gode, Skjønne og Sanne, later til å være det rake motstykket til Nietzsche, som ofte males som innbitt anti-kristen, og en skeptiker, nihilist eller relativist. Men ved nærmere undersøkelse begynner også disse forskjellene fort å smalne. Det er for det første langt fra opplest og vedtatt at Nietzsches berømmelige skepsis til moralen og sannheten bør tolkes som en avvisning av selve muligheten for kunnskap eller objektiv sannhet. Kanskje den heller bør tolkes som et mistenkelig angrep på datidens rådende oppfatninger, og en appell for radikalt andre idealer. Tolket sådan er Nietzsche skjønt enig med Dávila. Nietzsches kritikk av kristendommen later på sin side til å være rettet hovedsakelig mot en bestemt, sukker-søt, viktoriansk form for kristendom: Han har gode ting å si om Jesus og middelalderkirken. Også her vil han helt klart få medhold fra Dávila, som var tradisjonell katolikk, og svært kritisk til endringene i sin kirke i kjølvannet av Andre Vatikankonsil. Nietzsche og Dávila kan begge tolkes som kritikere av sin samtids egalitære og hedonistiske ånd, og særlig av middelmådigheten og den åndelige uttømmingen de fører til. De går om disse kritikkene ulikt, men har altså en del forutsetninger – og en uttrykksform – til felles. (Fasciststempelet er for øvrig like misvisende i Dávilas tilfelle som i Nietzsches: Han hadde intet annet enn forakt til overs for politiske bevegelser, være de seg på venstre- eller høyresiden, og var som sagt heller ingen

venn av det høyreorienterte militærdiktaturet som i flere år styrte hans hjemland.)

Jeg har omtalt Dávila som filosof, men denne betegnelsen kompliseres av hans tidligere nevnte skepsis til filosofiske systemer. I tillegg er hans tette, poetiske språk omtrent så langt unna en nøytral fagfilosofisk stil som mulig. Han skrev imidlertid et slags manifest, i form av det korte essayet «El reaccionario auténtico» («Den autentiske reaksjonære»), som er en av tekstene jeg oversetter her. Av dette verket fremgår det klart at Dávila, til tross for sin nådeløse kritikk av samtiden, var alt annet enn en raljør eller aktivist. Det er mer treffende å beskrive ham som en pessimist i Spenglers ånd. Han har akseptert sin plass på det som iblant kalles «feil side av historien», og ser på det som vulgært og nytteløst å kjempe for politiske saker eller å streve etter å overbevise noen om at han har rett. Nederlaget er uunngåelig, og derfor gir det ingen mening å gjøre noe annet enn å kommentere fra sidelinjen.

Tross alle sammenligninger med tyske kulturkritikere, skiller Dávila seg dog fra dem i sin strenge katolisisme. Han bruker ordet «demokrati» i negativt ladet forstand slik man gjorde i antikken, og mener at demokratiet, i likhet med all annen politisk vranglære, bunner ut i teologisk vranglære. I demokratiets tilfelle består denne vranglæren i en nedvurdering av Gud og en påfølgende forgudelse og tilbedelse av mennesket og dets nykker. Han har også sterke platonske islett, både i sin forkjærlighet til det kontemplative liv og i sin overbevisning om at å leve et slikt liv er å leve i kommunion med evige og uforanderlige Former.

De aller fleste vil selvfølgelig si seg fundamentalt uenige i Dávilas kompromissløse frontalangrep på moderniteten. Allikevel er han vel verdt å lese. Hans verker fremviser et interessefelt og en lærdom av sjeldent stor bredde og dybde (han skriver minst like gjerne om kunst og litteratur som om politikk og filosofi), skarpe observasjonsevner, og en til tider overraskende lekenhet og humor. Derfor gleder det meg å kunne presentere hans verker på norsk for første gang, i form av den ovennevnte «El reaccionario auténtico» og et knippe utvalgte *Escolios*.

DEN AUTENTISKE REAKSJONÆRE³

Ekstistensen av den autentiske reaksjonære pleier å forarge de progressive. Hans tilstedeværelse er diffust ubeleilig for dem. I møte med reaksjonære holdninger føler den progressive en lett forakt medfulgt av overraskelse og uro. For å berolige sin mistro, legger han seg for vane å tolke denne ubetimelige og sjokkerende holdningen som en forkledning for skulte interesser eller et symptom på dumskap; men kun journalister, politikere og idioter lar seg ikke i det skjulte forbløffe av hvor utholdende Vestens største intellekter i løpet av de siste hundreogfemti år har vært i sin kritikk av den moderne verden. En selvtilfreds forakt virker faktisk ikke som et tilfredsstillende motsvar til en holdning som kan forene en Goethe og en Dostojevski i brorskap. Men om den progressive lar seg overraske av alle den reaksjonæres påstander, blir han urolig av selve det reaksjonære ståsted. At den reaksjonære protesterer mot det progressive samfunnet, at han dømmer og fordømmer det, men allikevel resignerer seg til dets faktiske monopol på historien, fremstår som en underlig holdning. Den radikale progressive forstår for sin del ikke hvordan den reaksjonære kan fordømme en handling han tillater, mens den liberale progressive ikke forstår hvordan han kan tillate en handling han fordømmer. Den første krever at den reaksjonære må avstå fra å fordømme hvis han anerkjenner at handlingen er nødvendig, og den andre at han ikke må begrense seg til å avstå fra handlingen hvis han anerkjenner at den er klanderverdig. Den første vil true ham til å overgi seg, mens den andre vil at han skal handle. Begge fordømmer hans passive lojalitet til nederlaget. Den radikale progressive og den liberale progressive bebreider faktisk den reaksjonære på ulike måter fordi den ene mener at nødvendighet er fornuft, mens den andre bekjenner at fornuft er frihet. Et distinkt syn på historien betinger deres kritikker. For den radikale progressive er nødvendigheten og fornuften entydige: Fornuften er nødvendighetens vesen, og nødvendigheten er prosessen gjennom hvilken fornuften realiserer seg. Sammen er de en enkelt strømning av vesen.

Historien er for den radikale progressive ikke summen av det som ganske enkelt har skjedd, men en fornuftsåpenbaring. Selv når fornuften viser at konflikt bestemmer historiens gang, er hvert fremskritt et resultat av en nødvendig handling, og den diskontinuerlige rekken av handlinger er stien som sporer fornuftens steg over beseiret kjød. Den radikale progressive tilslutter seg kun ideen om at historien er lærerik fordi nødvendighetens profil av-

slører konturene av den gryende fornuften. I kjølvannet av historiens gang trer den ideelle normen frem som dens nimbus. Overbevist som han er om historiens fornuft, tilskriver den radikale progressive seg selv plikten til å bidra til dens suksess. Røttene til etisk forpliktelse ligger for ham i vår mulighet til å drive historien i riktig retning. Den radikale progressive krenger seg mot den kommende handling for å fremskynde dens komme, for når man handler i tråd med historien, sammenfaller individets fornuft med verdens fornuft. For den radikale progressive er dermed det å fordømme historien ikke bare forfengelig, men også idiotisk. Forfengelig fordi historien er nødvendighet; idiotisk fordi historien er fornuft.

Den liberale progressive, derimot, slår seg ned i en ren kontingens. Friheten er for ham fornuftens vesen, og historien er prosessen hvori mennesket realiserer sin frihet. Historien er for den liberale progressive ikke en nødvendig prosess, men snarere den menneskelige fornuftens oppstigning henimot full besittelse av seg selv. Mennesket skaper sin egen historie, og påtvinger naturen alle feilene i sin frie vilje. Dersom hatet og grådigheten trekker mennesket ned i blant blodstenkede labyrinter, er kampen mellom fordervede og rette friheter et faktum. Nødvendigheten er ganske enkelt den døde vekten av vår egen sløvhet, og den liberale progressive regner med at en god vilje når som helst kan redde mennesket fra trelldommen det holdes fanget i.

Den liberale progressive krever at historien ter seg i tråd med fornuftens postulat, siden det er friheten som skaper historien; og siden hans fornuft også frembringer sakene han forsvarer, kan ingen handling få forrang over retten som friheten etablerer. Revolusjonære handlinger er selve innbegrepet på den liberale progressives etiske forpliktelser, fordi å bryte ned det som står i veien for den, er den essensielle handlingen friheten realiserer seg gjennom. Historien er et livløst råstoff som formes av en overlegen vilje. For den liberale progressive, er derfor det å resignere seg til historien en umoralsk og idiotisk handling. Idiotisk fordi historien er fornuft; umoralsk fordi friheten er vårt vesen.

Den reaksjonære er allikevel idioten som påtar seg å forfengelig fordømme historien, og å umoralsk resignere seg til den. Den radikale og liberale progressivismens visjoner er ufullstendige. Historien er hverken nødvendighet eller frihet, men snarere deres fleksible samspill. Historien er ikke et guddommelig monster. Den menneskelige støvsky ser ikke ut til å heve seg som om den ble pustet opp av et hellig beist; epokene ser ikke ut til å innordne seg som stadier i embryogenesen til et metafysisk dyr; kjensgjerningene ser ikke ut til å overlapse som skjell på en himmelsk

fisk. Men selv om historien ikke er et abstrakt system som vokser fram etter ubønnhørlige lover, er den heller ikke føyelig føde for menneskelig galskap. Menneskets lunefulle og vilkårlige vilje er ikke dens mester. Kjensgjerninger blir ikke formet som et tyktflytende og lettformelig stoff i hardtarbeidende hender.

I virkeligheten er historien verken en følge av upersonlig nødvendighet eller av menneskelige luner, men heller av en viljesdialektikk der frie valg utfolder seg gjennom sine nødvendige følger. Historien utvikler seg ikke som en enkelt og frittstående dialektisk prosess der den livløse naturens dialektikk utvides til det levende, men i flerfoldige dialektiske prosesser som er like tallrike som frie handlinger og bundet til mangfoldet blant deres kjødelige årsaker. Hvis friheten er akten som skaper historien, hvis hver eneste frie handling frembringer en ny historie, da projiserer den frie, kreative handling seg på verden i en ugjenkallelig prosess. Friheten sekreterer historie slik en metafysisk edderkopp sekreter formen av sitt nett. Friheten fremmedgjør seg faktisk fra seg selv i den samme akten hvori den antas, fordi den frie handlingen har en koherent struktur, en intern organisering, en normal utbredelse av virkninger. Handlingen utfolder seg, åpner seg opp, utvider seg i sine nødvendige følger på en måte som er i tråd med dens intime karakter og dens intelligible vesen. Hver handling underlegger et stykke av verden en bestemt konfigurasjon.

Historien er derfor en ansamling av friheter som er blitt herdet i en dialektisk prosess. Jo mer dyptliggende det stratum friheten springer ut av, jo mer varierte er aktivitetssonene som prosessen bestemmer, og jo lengre deres varighet. Overfladiske og perifere handlinger lar seg uttømme i biografiske episoder, mens sentrale og dyptliggende handlinger kan gi opphav til hele samfunnsepoker. Historien uttrykker seg dermed i øyeblikk og i epoker; i frie handlinger og i dialektiske prosesser. Øyeblikkene er dens flyktige sjel, epokene er dens håndgripelige kropp. En epoke er en strekning mellom to øyeblikk: dens opphavsøyeblikk, og øyeblikket der den bringes til en avslutning av den gryende handlingen til et nytt liv. På frihetens hengsler svinger bronseporter. En epoke har ikke en ugjenkallelig varighet: Et møte med prosesser som strømmer opp fra større dybder kan avbryte dem, trege viljer kan forlenge dem. Omvendelse er mulig, passivitet er velkjent. Historien er en nødvendighet som blir skapt av frihet og ødelagt av tilfeldighet.

Kollektive epoker er en følge av aktiv deltagelse i en identisk beslutning, eller av trege viljers passive påvirkning; men mens den dialektiske prosessen frihetene har strømmet ut i varer, forvrenger ikke-konformistens frihet

seg i et ørkesløst opprør. Sosial frihet er ikke en permanent mulighet, men heller et plutselig lykketreff i tingenes forløp. Utøvelsen av frihet forutsetter en intelligens som er følsom overfor historien, for i møte med en frihet som et helt samfunn har fremmedgjort seg fra, kan mennesket ikke annet enn å avvente at nødvendigheten høylytt bryter sammen. Alle formål blir forpurret om de ikke finner seg til rette i livets store brytningspunkter.

I møte med historien oppfordrer den etiske obligasjonen kun til handling når samvittigheten bifaller de for øyeblikket rådende formål eller når de rådende omstendigheter er gunstige for vår frihet. Den mannen som skjebnen har plassert i en epoke som mangler et synlig formål og hvis karakter sårer de dypeste nervene i hans vesen, kan ikke overilt ofre sin motvilje til sin iver, ei heller sin intelligens til sin forfengelighet. Spektakulære og tomme gester blir applaudert av offentligheten, men foraktes blant reflekterte mennesker. I historiens skyggedaler må mennesket resignere seg til å tålmodig undergrave menneskelig hovmod. Dermed kan mennesket fordømme nødvendigheten uten å motsi seg selv, selv om han ikke kan handle unntatt når nødvendigheten bryter sammen. Om den reaksjonære medgår at prinsippene hans er ufruktbare og at fordømmelsene hans er nytteløse, er det ikke fordi han har slått seg til ro med den menneskelige forvirringens spektakkel. Den reaksjonære avstår ikke fra handling fordi risikoen skremmer ham, men fordi han mener at alle samfunnets krefter strømmer stritt i retning av et mål han forakter. I den faktiske prosessen har samfunnskraftene gravd ut sin kurs i berggrunnen, og ingenting kan forandre deres retning før de tømmer seg ut på usikkerhetens åpne vidde. De skipbrudnes kaving gjør bare at deres kropper flyter langs elvebredden. Men om den reaksjonære er handlingslammet i vår tid, er han allikevel forpliktet av sin tilstand til å bære vitne til sin avsky. Frihet er for den reaksjonære å underkaste seg et mandat.

Selv om historien for den reaksjonære hverken er nødvendig eller lunefull, er den allikevel heller ikke en immanent viljesdialektikk, men et timelig eventyr mellom mennesket og det som overgår ham. Hans verk er spor i den forstyrrede sanden av kroppen til et menneske og kroppen til en engel. Historien er for den reaksjonære en fille som er blitt revet fra menneskets frihet, og som flagrer i skjebnens pust. Den reaksjonære kan ikke tie, for hans frihet er ikke bare et tilfluktssted der mennesket kan slippe unna lamrende rutiner og være sin egen mester. I den frie handling tar ikke den reaksjonære bare besittelse av sitt eget vesen. Friheten er ikke en abstrakt mulighet til å velge mellom kjente goder, men den konkrete tilstanden der vi kommer

i besittelse av nye goder. Friheten er ikke et valg mellom konkurrerende instinkter, men fjelltoppen hvorfra mennesket betrakter oppstigningen av nye stjerner til stjernehimmelens glitrende støv. Friheten plasserer mennesket blant u håndgripelige forbud og unødvendige påbud. I det frie øyeblikk forsvinner dagslysets uvirkelige klarhet, slik at det ubevegelige universet som glir sitt flyktige lys over vårt kjøds beven kan reise seg opp over sjelens horisont. Om den progressive kaster seg ut i fremtiden og den konservative inn i fortiden, måler den reaksjonære ikke sine ønsker etter gårsdagens eller morgendagens historie. Den reaksjonære lovpriser ikke det som den neste morgenen kan bringe med seg, og han lar seg heller ikke skremme av nattens siste skygger. Hans bosted hever seg opp til en lysende plass der essensene konfronterer ham med sin udødelige tilstedeværelse. Den reaksjonære unnslipper trelldommen til historien fordi han i den menneskelige villmarken jakter på Guds fotspor. Mennesket og dets gjøremål er for den reaksjonære et servilt og dødelig kjød, besjelet av vindpust fra hinsides fjellene. Å være reaksjonær er å kjempe for saker som ikke står skrevet på historiens oppslagstavle, saker som det ikke gjør noe ikke å vinne frem med. Å være reaksjonær er å vite at vi bare oppdager det vi tror vi har oppfunnet; det er å innrømme at vår fantasi ikke skaper, men kun avdekker glatte legemer. Å være reaksjonær er ikke å omfavne bestemte saker, ei heller å tale for bestemte formål; det er å overgi sin vilje til en nødvendighet som ikke begrenser, å overgi sin frihet til et krav som ikke tvinger; det er å oppdage sovende vissheter som leder oss til breddene av eldgamle dammer. Den reaksjonære er ikke den som drømmer nostalgisk om en forbigått tid, men den som jakter etter hellige skygger på de evige åser.

UTVALG FRA ANNOTASJONER TIL EN UNDERFORSTÅTT TEKST⁴

Religionshistorien er rik på groteske episoder, men vantroens historie er enda rikere.

Vitenskap beriker intellektet; litteratur beriker hele personligheten.

Det 19. århundre lot seg bergta av store sjarlataner; det 20. århundre lar seg bergta av små.

I kunsten er kommunikasjon og selvtutfoldelse ikke mål; de er kun midler.

En stor forfatter er ikke den som mangler skavanker, men den som har gjort sine skavanker irrelevante.

Demokraten krever at de humanistiske vitenskapene må forandre sine metoder hver gang de når konklusjoner som er ubeleilige for ham.

Viktige ting kan ikke bevises -- kun vises.

Skillet mellom vitenskapelig og følelseladet språkbruk er ikke vitenskapelig, men følelseladet.

Moderne forfattere glemmer at kun henvisninger til kjærlighetens gester kan fange dens vesen.

Den største trusselen mot en sivilisasjon er ikke ytre fiendskap, men indre forfall.

De mest unngåelige politiske feilstegene, er også de som blir gjort oftest.

Ungdommens smak burde være mottakelig; den voksnes smak bør være selektiv.

Den virkelige oppgaven til en sivilisasjon er å gjenta gamle selvfølgeligheter.

Ensomhet gjør oss mer intellektuelt uavhengige, men også mer intellektuelt uhøflige.

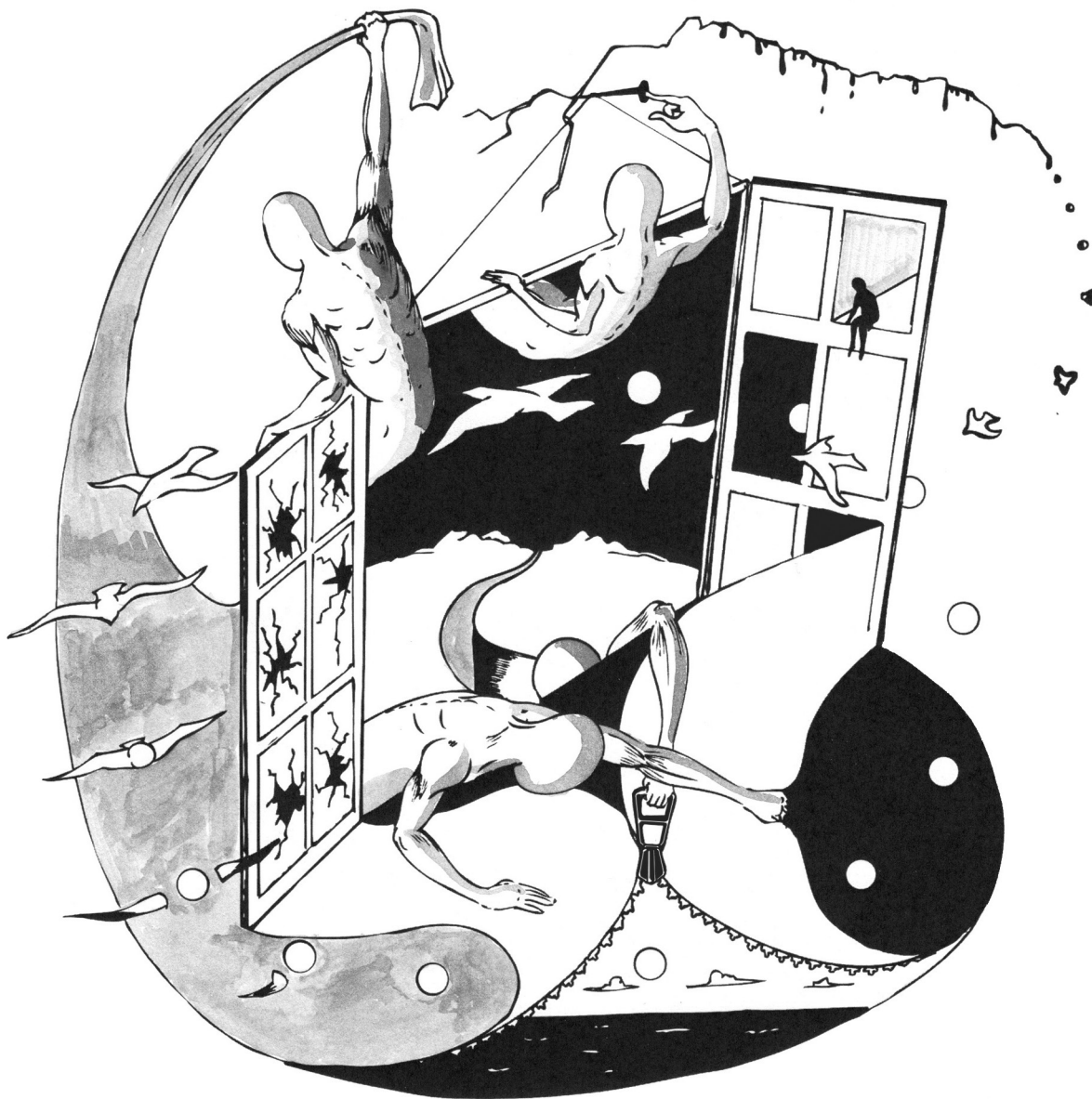
I sosiale kjensgjerninger er forskjellen mellom det «organiske» og det «mekaniske» moralsk; det «organiske» er en følge av utallige ydmyke handlinger, mens det «mekaniske» er en følge av en enkelt arrogant handling.

Der hvor selv muligheten for transcensens er utenkelig, blir det nyttig men uinteressant å tenke.

De farligste ideene er ikke de som er usanne, men de som er delvis sanne.

Forfattere som ikke strever etter å overtale oss, kaster bort mindre av tiden vår, og noen ganger klarer de å overtale oss allikevel.

At god smak er relativt, er den unnskyldningen som blir adoptert av epoker med dårlig smak.



Illustrasjon: Rein Havang

Vi skiller ikke alltid mellom det som sårer vår fintfølelse og det som fremprovoserer vår misunnelse.

Ren nytelse finnes kun i oppdagingen av ideer.

Der hvor det intellektuelle klimaet mangler originalitet, er bare fysiske hendelser interessante.

Stilbegrepet omfatter tre forstander: individuelt uttrykk, formelle systemer, og en tredje, mer distinkt egenskap.

Alle skriftlige verk kan ha stil i den første forstanden, og derfor også den andre, men bare noen få oppnår den tredje.

Historien later til å kunne reduseres til to slags perioder som går om hverandre: først en plutselig religiøs erfaring som frembringer en ny mennesketype, så den sakte demonteringen av den mennesketypen.

Moderniteten har ikke indre liv; bare indre uro.

Der alle spor av kristen nestekjærighet mangler, har selv de mest basale høfligheter noe kaldt, hardt og hyklersk over seg.

Vi burde ikke gi dem med idiotiske oppfatninger gleden av å se oss opprørt.

Rein

De nedkjempede burde ikke trøste seg selv med muligheten for å få hevn en gang i fremtiden, men kun med at deres sak er fremragende i seg selv.

Om man bare sikter høyt nok, vil ikke offentligheten skjønne om man har lyktes eller ikke.

Vitenskaper opplyser ikke fordi den ikke formidler kunnskapens formål, men kun dens anvendelse.

Historien til litterære sjangre har plass til sosiologiske forklaringer.
Historien til litterære verk har ikke det.

Den eneste typen storhet som ikke settes i fare av møtet med noe enda større, er stilistisk storhet.

De verste trekkene ved en stor forfatter, er de som peker frem til trekkene ved hans disipler og imitatorer.

Et uhellig skriftemål gavner kun den som kan tale intelligent.

Det vanskelige i ethvert felt, er ikke å velge om man skal tro eller ikke tro, men å måle sin tro og tvil i sine rette proporsjoner.

Et verk signert av en stor kunstner er bare interessant om det fortjener signaturen.

Den som lever lenge, bidrar til sin egen saks nederlag.

Den som ikke betviler verdien av sin sak, trenger ikke sin sak for å vinne.

Verdien av en sak er dens seier.

Innflytelser beriker kun nyskapende sjeler.

Den som ikke føler seg påvirket også av sine intellektuelle motstandere, anerkjenner bare en del av sin egen arv.

Et manifest undertegnet av mer enn tre mennesker, fører alltid til nok en variasjon over det samme idiotiske temaet.

Aldri generaliser uten et mistroisk flir.

Siden romantikken har litteraturen glemt *linjen* som en frittstående litterær sjanger, ulik både poesi og prosa.
Horats', Boileaus og Popes linje.

Enkelte problemer må forbli problemer, mens andre oppfordrer til løsninger.
Å være kristen er å ha fintfølelse nok til å skille mellom de to.
Å si seg fornøyd med en kristen empirisme.

Intet gjenstår av kristendommen når kristne insisterer på ikke å fremstå som tåpelige for verden.

Å be kristendommen om ikke å komme med absurde krav, er å be den om å gi avkall på de kravene som rører våre hjerter mest.

NOTER

¹ <http://don-colacho.blogspot.com/>.

² Jessen, J. 2004, «Der letzte Reaktionär», Die Zeit, 26.02.2004. <<http://www.zeit.de/2004/10/L-Davila>>. [10.10.2015].

³ «El reaccionario auténtico», opprinnelig publisert i Revista de la Universidad de Antioquia nr. 240 (april–juni 1995), s. 16-19.v

⁴ Escolios a un texto implícito, oppr. selvpublisert i Bogotá i fem bind, 1977-1992.